

2017 ZEER STERK JAAR VOOR PRIVATE EQUITY EN VENTURE CAPITAL

“Ondernemend Vermogen”

Record aan venture capital naar jonge bedrijven, toename aantal kleinere buyouts, sterke fondsenwerving venture capital, buyout-fondsen halen hoogste bedrag aan nieuw kapitaal ooit op.

- **€ 320 MILJOEN AAN VENTURE CAPITAL NAAR 233 JONGE EN SNELGROEIENDE BEDRIJVEN**
- **€ 411 MILJOEN AAN GROEIKAPITAAL NAAR 81 SCALE-UPS EN ANDERE SNELLE GROEIERS**
- **€ 2,7 MILJARD AAN PRIVATE EQUITY NAAR 92 NEDERLANDSE BEDRIJVEN VOOR BUYOUTS**
- **€ 514 MILJOEN NIEUW KAPITAAL GEWORVEN DOOR NEDERLANDSE VENTURE CAPITALISTS**
- **€ 324 MILJOEN NIEUW GROEIKAPITAAL GEWORVEN DOOR NEDERLANDSE GROEIKAPITAALFONDSEN**
- **€ 3,3 MILJARD NIEUW KAPITAAL GEWORVEN DOOR NEDERLANDSE BUYOUT-FONDSEN**
- **64 START-UPS, 92 VOLWASSEN BEDRIJVEN VERKOCHT**

De Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP) brengt in samenwerking met haar Europese zusterorganisaties jaarlijks een marktonderzoek uit naar private equity en venture capital in Nederland. Kijk op de website van de NVP onder “Feiten & Cijfers” voor gedetailleerde grafieken over [investerings](#), [desinvesterings](#)¹ en [fondsenwerving](#).

Investerings venture capital bereiken nieuw record

In 2017 kregen 233 Nederlandse jonge en snelgroeiende bedrijven een investering van een binnen- of buitenlandse venture capitalist tegen een gezamenlijke waarde van € 320 miljoen. Dit bedrag is significant hoger dan in recente jaren toen dit maximaal € 212 miljoen was. Alleen in 2007 en 2008 kwam dit bedrag in de buurt met respectievelijk € 272 en € 255 miljoen. Het aantal is over de jaren heen wel relatief gelijk met rond de 200 bedrijven die per jaar een investering krijgen.

Dat komt door dat er significant meer grotere venture capital-investeringen gedaan. Bij 7 Nederlandse bedrijven werden in totaal 13 transacties gesloten van meer dan € 5 miljoen aan eigen vermogen uit een venture capital-fonds. Vooral bij jonge bedrijven wordt er vaak in een consortium geïnvesteerd, vandaar dat jonge bedrijven meerdere investeringen krijgen. Alleen in 2007 waren er met 16 transacties in 14 bedrijven meer investeringen van boven de € 5 miljoen.

¹ Het NVP-onderzoek registreert verkopen alleen tegen kostprijs. Over het rendement kunnen daarom geen uitspraken gedaan worden.

Venture capitalists investeren in de regel in de fase nadat een business angel al is ingestapt. Het is opvallend dat er in 2017 relatief veel investeringen in de vroegste levensfase van een bedrijf zijn gedaan. In totaal kregen 54 bedrijven een seed-investering van een venture capitalist, terwijl dit er in eerdere jaren maximaal 31 waren. Alleen in 2007 waren het er een vergelijkbaar aantal met 48. Dit is o.a. te verklaren uit het feit dat het aantal en de diversiteit aan seed-fondsen is toegenomen in de afgelopen jaren.

Enkele voorbeelden:

- Messagebird dat zakelijke sms-diensten verzorgt met een investering van Atomico,
- [MyTomorrows](#), een medisch bedrijf, dat van EQT Ventures, het investeringsfonds van o.a. Booking.com-oprichter Kees Koolen, een vervolginvestering kreeg.
- [TripleMed](#) dat zich richt op de behandeling van hart-aneurysma met een investering van Chemelot Ventures;
- [AeroVinci](#) dat autonoom werkende drones ontwikkelt met een investering van UNIIQ en Delft Enterprises;
- [SoundEnergy](#) uit Enschede dat duurzame gebouwkoeling op basis van geluidsgolven ontwikkelt met een investering van Cottonwood Technology Fund en Oost NL;
- [NorthSea Therapeutics](#) dat medicijnen tegen ernstige leveraandoeningen ontwikkelt met een investering van o.a. Forbion Capital Partners;
- [Quantib](#) dat Machine Learning ontwikkelt voor medische beeldanalyse met een investering van Holland Venture en InnovationQuarter;
- [Synple](#) dat een platform voor railvrachtvervoerders ontwikkelt om het aantal lege treinen te verminderen met een investering van Mainport Innovation Fund II en Newion;
- [KNN Cellulose](#) dat toiletpapier uit rioolwater duurzaam hergebruikt met een investering van enkele fondsen van de NOM;
- [Talmundo](#) dat een innovatieve app ontwikkelt voor HR-afdelingen met een investering van TIIN Capital.

Geen uitschieter investeringen groeikapitaal

In 2017 werd er door een binnen- of buitenlandse participatiemaatschappij € 411 miljoen aan groeikapitaal geïnvesteerd in 81 Nederlandse bedrijven. Dit is enigszins lager dan in 2016, toen dit € 492 miljoen was in 77 bedrijven, maar in lijn met vorige jaren sinds 2007. Groeikapitaal omvat zowel investeringen in relatief jonge bedrijven met een net uitontwikkeld product of bedrijfsmodel, ook wel bekend als een scale-up, als volwassen bedrijven die een groeispurt naar bijvoorbeeld het buitenland inzetten. In beide gevallen wordt er door de participatiemaatschappij eigen vermogen verstrekt aan de onderneming om deze groei te helpen bewerkstelligen. Groeikapitaal wordt zowel door gespecialiseerde fondsen als door fondsen met een meer generieke investeringsfocus verstrekt. Enkele voorbeelden van bedrijven die in 2017 groeikapitaal aangetrokken hebben:

- [BWaste International, Bronij & Ferro-Fix \(BBF\)](#), dat slimme oplossingen voor afvalmanagement produceert en onderhoudt met een investering van Avedon Capital Partners;
- [Gielissen](#), marktleider in interieurs, tentoonstellingen en evenementen, dat met een investering van Karmijn Kapitaal verder kan groeien;

- [Mercachem-Syncom](#), contractonderzoekslaboratorium voor geneesmiddelenonderzoek dat een groeikapitaalinvestering kreeg van Gilde Healthcare;
- [Ultimaker](#), expert in desktop 3D-printen dat zijn activiteiten kan uitbreiden met een investering van NPM Capital.
- [Picnic](#), de innovatieve online supermarkt die een gecombineerde investering ontving van NPM Capital en De Hoge Dennen;
- [Lyanthe](#), dienstverlener in digitale en geautomatiseerde factuurverwerking, dat verder uit kan breiden met een investering van ABN AMRO Participaties;
- [Tigets](#), technologiebedrijf voor elektronische toegangskaarten dat een investering geleid door HPE Growth Capital kreeg.

RECORD VAN MINSTENS € 2,2 MILJARD NAAR INFRASTRUCTUUR

Een aparte categorie private equity-fondsen investeert kapitaal en expertise in niet-beursgenoteerde bedrijven die essentiële nutsvoorzieningen en diensten leveren. Denk hierbij aan opslag- en distributieterminals, energieopwekking en distributie, telecommunicatienetwerken, wegen en aanverwante mobiliteitsprojecten. Vaak worden deze infrastructuurfondsen beheerd door grotere private equity-huizen. In 2017 zijn er bijvoorbeeld de aankopen van [Q-Park door KKR Infrastructure](#) en [DELTA door EQT Infrastructure](#) geweest. Meer dan 140.000 huishoudens, voornamelijk in Zeeland, nemen een dienst van DELTA af. Q-Park beheert meer dan 871.449 parkeerplekken in Europa.

De NVP houdt niet structureel data over infrastructuurfondsen bij, maar de schatting is dat er in 2017 een recordbedrag van minstens € 2,2 miljard aan eigen vermogen door dit type fondsen is geïnvesteerd in Nederlandse bedrijven. Een analyse uit openbare bronnen wijst erop dat dit in de jaren sinds 2007 altijd ruim onder het miljard was. De NVP verwacht dat zich in de toekomst meer infrastructuurfondsen zullen roeren op de Nederlandse markt en onderneemt stappen om dit type investeringen in de toekomst te volgen.

Aanzienlijk meer kleinere buyouts

In 2017 is er voor € 2,7 miljard aan buyouts gerealiseerd in 92 Nederlandse bedrijven door binnen- en buitenlandse private equity-fondsen. Qua aantal is dit het hoogste sinds 2007, toen dit er ook 92 waren voor een bedrag van € 5,3 miljard. Qua bedrag ligt het onder de € 2,8 miljard van 2016.

Qua grotere transacties is er in 2017 iets meer activiteit te zien dan in 2016. Echter zijn nog niet alle in 2017 aangekondigde deals ook in 2017 gefinaliseerd. Ook zijn sommige in het oog springende transacties infrastructuur (zie kader) en dus niet meegenomen in deze cijfers. Een grote buyout die in 2017 wel is gefinaliseerd is Lumileds door Apollo Global Management.

In het (groot-)MKB vinden veel meer transacties plaats. Zo hebben van de 92 geregistreerde buyouts uit 2017, er 42 een omvang van maximaal € 15 miljoen. Opvallend is de sterke toename in het aantal buyouts in het segment tussen de € 15 en € 50 miljoen. In 2017 waren dit er 49, veel hoger dan het vorige hoogtepunt uit 2007 toen dit er 30 waren. Enkele voorbeelden van grotere en kleinere buyouts van leden van de NVP:

- Optieketen [Hans Anders](#) door het Nederlandse team van internationale participatiemaatschappij 3i;
- Handelshuis [Arnold Suhr](#) door Active Capital Company;

- Familiebedrijf de [West-Friesche Pindabranderij](#) met Antea Participaties;
- ICT-dienstverlener [Ilionx](#) en Egeria;
- Fotoalbumbedrijf [Albumprinter](#) met Gilde Buyout Partners;
- Brood- en snackbakker [Boboli](#) en Gilde Equity Management;
- Softwarebedrijf [MUIS Software](#) met Main Capital;
- Logistieke dienstverlener [HABÉ-Middelencentra](#) en Mentha Capital;
- Limburgse aluminiumgieter [MGG Group](#) met Parcom Capital.

In 2017 kregen 9 bedrijven vervangingskapitaal. Dat is in lijn met vorige jaren. Door één investering door een buitenlandse partij is het totale bedrag met € 543 miljoen bijna twee keer zo hoog als in 2016 (€ 289 miljoen) en meer dan tien keer zo hoog dan in veel andere jaren toen het rond de € 50 miljoen was. Men spreekt van vervangingskapitaal wanneer een investeerder de aandelen van een andere aandeelhouder overneemt. In dit geval ontvangt de onderneming geen extra kapitaal.

Veel belangstelling kleinere beleggers voor Nederlands venture capital

Venture capital-fondsmanagers haalden in totaal € 514 miljoen op bij beleggers. Dat is ruim boven het gemiddelde van rond de € 250 miljoen. Zo haalde LSP € 280 miljoen op voor hun Health Economics Fund 2. Dit is een fonds dat investeert in medische technologie om de gezondheidszorg beter en goedkoper te maken. Innovation Industries haalde € 75 miljoen op bij o.a. een Nederlands pensioenfonds, om zeer vroege fase-investeringen te doen in hoogwaardige technologiespinouts van technische universiteiten, TNO en ECN. Nog steeds is de overheid (regionaal, nationaal en Europees) een grote belegger in Nederlands venture capital met 28,5% (€ 147 miljoen), maar ook zogenoemde 'high-net-worth-individuals' en family offices beleggen zeer significante bedragen. In 2017 kwam 16% (€ 84 miljoen) van al het nieuw geworven venture capital van vermogende privépersonen. Dit is zowel absoluut als relatief veruit het hoogste sinds 2007. Van family offices kwam 14,6% van het kapitaal met € 75 miljoen. Daarnaast zijn (zorg)verzekeraars (€ 45 miljoen), corporates (€ 38 miljoen) en fonds-in-fondsen (€ 35 miljoen) significante beleggers in venture capital.

Uitschieter fondsenwerving groeikapitaal

In 2017 werd er een recordbedrag van € 324 miljoen aan nieuw groeikapitaal opgehaald bij beleggers. Het vorige record dateert van 2011 toen er € 267 miljoen werd opgehaald. Omdat er maar een beperkt aantal fondsmanagers specifiek actief is in dit segment, is de fondsenwerving over de jaren heen zeer onregelmatig. Veel fondsen met een generalistische investeringsfocus investeren zo nu en dan groeikapitaal in een portefeuillebedrijf. De uitschieter in fondsenwerving voor 2017 wordt dan ook bepaald door één partij, Avedon Capital Partners, dat voor hun derde fonds € 300 miljoen ophaalde.

Annemarie Jorritsma, voorzitter NVP: *"Ik ben heel blij met de stabiel hogere fondsenwerving voor venture capital. Dit is mede te danken aan consequent en goed overheidsbeleid. Wel zie ik nog verbeterpunten. Hoogtechnologische scale-ups hebben er baat bij als er meer gespecialiseerd groeikapitaal op de markt komt. Zij doen investeringen in innovatieve en kapitaalintensieve bedrijven. Initiatieven zoals het [Dutch Growth Co-Investment Programme](#) voor latere investeringsrondes van het EIF en het ministerie van EZK en het [VentureEU](#)-programma van de Europese Commissie zijn daarom nuttig in dit specifieke segment. Door dergelijke programma's kunnen fondsmanagers laten zien*

dat ook in dergelijke sectoren gezonde rendementen haalbaar zijn waarmee zij in volgende fondsen private beleggers over de streep kunnen trekken. Groeikapitaal combineert namelijk het beste van venture capital en private equity.”

Sterkste jaar ooit voor nieuwe Nederlandse buyout-fondsen

In 2017 werd er voor € 3,3 miljard aan nieuw kapitaal geworven door Nederlandse buyout-fondsen². Alleen 2015 kwam hierbij in de buurt met € 2,6 miljard. Participatiemaatschappij Waterland haalde met hun 7^e fonds € 2 miljard op, het grootste Nederlandse fonds ooit. Daarnaast haalde Egeria een fonds op van € 800 miljoen, hun grootste ooit, en wist Main Capital € 237 miljoen op te halen voor hun 5^e fonds. Meer dan 60% van al het geworven kapitaal komt van pensioenfondsen en fonds-in-fondsen. Opvallend is verder het hoge absolute bedrag aan geworven kapitaal van 'high-net-worth-individueels' (€ 195 miljoen). Alleen in 2008 was dit hoger, met € 271 miljoen.

Jorritsma: ‘In het afgelopen jaar zijn er veel nieuwe partijen toegetreden, vaak met investeringsmanagers die ergens anders al ervaring opgedaan hebben. Dit is heel positief. Het kan echter ook bezorgdheid over de toevloed van kapitaal oproepen. Gelukkig heeft het verleden laten zien dat private equity-fondsmanagers het hoofd koel kunnen houden in zulke tijden. Het is de kunst om vooral fondsen te werven als het goed gaat, en dan kritisch te blijven op investeringskansen.’

Opvallend weinig faillissementen, geen hausse aan geëffectueerde verkopen

In 2017 werden er 64 Nederlandse bedrijven van een venture capitalist tegen een gezamenlijke kostprijs van € 87 miljoen vervreemd (42 verkopen, 22 faillissementen). Een hoog aantal faillissementen in venture capital is gebruikelijk. Sinds 2014 waren dit er altijd meer dan 30 per jaar. Het aantal van 22 faillissementen en afschrijvingen in 2017 is dus opmerkelijk laag.

In het private equity-segment is het aantal verkopen zelfs iets lager dan trendmatig verwacht werd. Zo werden er in 2017 44 buyouts verkocht, en 30 voormalige groeikapitaalinvesteringen. Er zijn veel verkopen aangekondigd in 2017. Doordat bijvoorbeeld toezichthouders toestemming moeten verlenen worden veel van deze transacties pas in 2018 afgerond. Opvallend is ook dat zowel in groeikapitaal als buyouts het aantal faillissementen aanzienlijk lager is dan normaal. Voor groeikapitaal waren dat er 3, voor buyouts zelfs 0. Sinds 2007 waren dit er gemiddeld 5 per jaar voor dit segment.

Het relatief lage bedrag aan kostprijs van de verkopen kan deels verklaard worden door de periode van laagconjunctuur waarin de investeringen gedaan werden. Over het rendement op deze investeringen kan met de NVP-data niks gezegd worden.

De verkopen via de openbare aandelenmarkt, aan een strategische partij, aan een andere investeerder of via terugbetaling van leningen is in lijn met vorige jaren voor zowel venture capital als private equity. Voorbeelden van verkopen uit 2017:

² De grote pan-Europese private equity-partijen hebben over het algemeen hun hoofdkantoor in Londen. Daarom verschijnen zij in de regel niet in het NVP-marktonderzoek. Invest Europe publiceert begin mei de pan-Europese cijfers en is de beste bron voor informatie over deze partijen.

- [Bureau van Dijk](#), leverancier van bedrijfsinformatie verkocht door EQT;
- [HG International](#), producent van gespecialiseerde schoonmaakproducten werd door Gilde Buyout Partners verkocht;
- [Vanderlande](#), dat logistieke procesautomatisering levert, werd door NPM Capital verkocht;
- [Baarsma Wine Group](#) werd door AAC Capital verkocht;
- Databasebedrijf Wercker dat werd verkocht door o.a. Notion Capital;
- [SurgVision](#) dat beeldgestuurde chirurgieoplossingen levert, werd verkocht door BioGeneration Ventures.

Bekijk [hier](#) de Feiten & Cijfers-pagina van de NVP met alle gedetailleerde data en grafieken

PRIVATE EQUITY EN VENTURE CAPITAL ALS BESCHIEDEN EXPORTPRODUCT

De achterliggende data van het NVP-onderzoek laat ook zien dat Nederland in bescheiden mate gebruikt wordt om private equity en venture capital buiten Nederland op te zetten. Dit is vooral het geval in Midden- en Oost-Europa. Deze markten zijn relatief onderontwikkeld wat betreft participatiemaatschappijen, en beleggers en investeerders kiezen dan vaak voor juridische structuren en rechtssystemen en landen met voldoende kennis en ervaring over deze vorm van investeren. Belangrijk is ook dat er voldoende geschikte adviseurs beschikbaar zijn. Bovendien kiest men tegenwoordig voor "on-shore" jurisdicties, waardoor men, na Luxemburg, ook bij Nederland uitkomt.

Over de Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen

De [Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen \(NVP\)](#) is de branchevereniging van participatiemaatschappijen in Nederland. Onder haar leden bevinden zich zowel private equity als venture capital-partijen. Private equity investeert in volwassen bedrijven, venture capital in jonge en snelgroeiende ondernemingen. Ongeveer 380.000 mensen werken bij één van de 1.400 bedrijven in Nederland die een participatiemaatschappij als aandeelhouder hebben³.

De NVP vertegenwoordigt ruim 90% van het private equity en venture capital-vermogen onder beheer in Nederland. De NVP telt 86 aangesloten participatiemaatschappijen en 87 geassocieerde leden, die beroeps- of bedrijfsmatig bij dit soort investeringen betrokken zijn. De activiteiten van de NVP bestaan uit belangenbehartiging, onderzoek & informatie maar ook activiteiten en opleidingen voor de leden.

Opzet van het onderzoek

De NVP onderzoekt al 19 jaar samen met het [Corporate Finance-team van PwC](#) jaarlijks de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse participatiemarkt. Sinds 2007 worden de cijfers pan-Europees verzameld in samenwerking met alle andere Europese private equity en venture capital-brancheverenigingen, waaron-

der [Invest Europe](#), de Britse [BVCA](#), [AIFI](#) uit Italië, [ASCRI](#) uit Spanje, [BVK](#) uit Duitsland, [SVCA](#) uit Zweden en het Franse [France Invest](#). Sinds 2016 wordt deze samenwerking vormgegeven in het [European Data Cooperative \(EDC\)](#). In dit onderzoek worden alleen de investeringen in eigen vermogen door participatiemaatschappijen vermeld, in het algemeen niet de gehele transactiewaarde van participaties.

Het EDC is de meest omvangrijke non-profit database voor private equity en venture capital in de wereld met informatie over meer dan 3.500 fondsmanagers, 7.500 fondsen, 65.000 portefeuillebedrijven en 250.000 transacties. Met het EDC is er voor de eerste keer een dataset die pan-Europees en volgens een afgestemde methodologie informatie over de Europese private equity en venture capital-markt verzamelt.

³ Dit is 10% van de private werkgelegenheid in Nederland.

Het onderzoek is maatgevend voor de Nederlandse private equity en venture capital-markt. Het onderzoek dekt door gebruik te maken van een enquête en betrouwbare publieke bronnen circa 95% van de investeringen door Nederlandse partijen en eveneens ongeveer 95% van de investeringen in Nederlandse bedrijven door private equity en venture capitalfondsen. Zowel leden als niet-leden van de NVP dragen bij aan het onderzoek. Het onderzoek omvat informatie over private equity en venture capital-fondsen die directe investeringen in portefeuillebedrijven doen, mezzaninefondsen, co-investeringsfondsen en rescue/turnaroundfondsen. Business angels, accelerators, incubators, directe investeringen door pensioenfondsen, fonds-in-fondsen, corporates (uitgezonderd corporate venture capital), vastgoed en infrastructuur worden niet meegenomen.

Doordat er steeds betere informatie beschikbaar komt, kan het voorkomen dat cijfers uit het verleden bijgesteld worden.

Meer informatie:

NVP – Felix Zwart, Hoofd onderzoek, 020-5712270, zwart@nvp.nl, www.nvp.nl